

# Lik in vzgoja učitelja

■ **Irena Podjed**, mag. prof. specialne in rehabilitacijske pedagogike, je učiteljica za dodatno strokovno pomoč na Osnovni šoli Frana Albrehta v Kamniku.

*Že dolgo spoznavam čar in moč medsebojnih odnosov. Ti odnosi niso pomembni le v našem zasebnem življenju, ampak nas tiho spremljajo tudi na delovnem mestu, v šoli. Učitelj je tako oseba, ki se trudi živeti odnose v svojem osebnem življenju, obenem pa graditi dobre odnose na delovnem mestu s svojimi učenci, z njihovimi starši in ne nazadnje med sodelavci na šoli in zunaj nje.*

## Moji učitelji

Kakšne učitelje sem najbolj cenila na svoji poti šolanja in po čem sem si jih najbolj zapomnila? Priznam, da se rada spominjam svojih osnovnošolskih učiteljev, saj sem imela občutek, da je bilo nekaterim mar za nas in da so nas imeli, kljub kakšni dogodivščini, ki smo si jo privoščili, radi. V oddelčni skupnosti je prevladovalo spoštljivo, prijetno in sproščeno vzdušje, kar je blagodejno vplivalo na nas. V spominu ostanejo drobne malenkosti, saj dejanja govorijo

*»Učitelj ve, da so medsebojni odnosi ključ vzgojno-izobraževalnega procesa.«*

*(Etični kodeks članov DKPS, čl. 42)*

močneje kot besede. Tako se spomnim učiteljice geografije, sproščenih ur pri učiteljici likovne vzgoje in tehnike itd. S hvaležnostjo se spominjam učiteljice, ki mi je dala nauk, ki sem ga takrat več kot očitno potrebovala. Pri učitelju pa sem bolj kot njegovo strokovnost, ki je seveda morala biti prisotna, najbolj cenila določene osebnostne lastnosti – da je bil prijazen, iskren, pristen, jasen, dosleden in spoštljiv ter je pri učencih iskal znanje. Danes bi z eno besedo rekla: *človek*. Te lastnosti sem si želela imeti tudi sama. Glede na področje dela pa sem si želela, da bi zmoгла biti odprta za sodelovanje in ohranjati upanje, optimizem ter se veseliti majhnih korakov.

## Moja fakulteta

V prvih urah študija smo pri enem izmed predmetov slišali o temeljnih načelih, t. i. Delorsovih stebrih, ki govorijo o tem, da naj bi se učeči se posameznik učil, da bi vedel, da bi znal delati in živeti v skupnosti ter da bi znal biti.

Če kritično pogledam najprej na svojo pot usvajanja teh stebrov, z žalostjo opažam, da so izobraževalne ustanove, ki sem jih obiskovala, poudarjale večinoma znanje oz. védenje. To sem še posebej močno občutila v srednji šoli, kjer se je močno občutila tudi tekmovalnost in storilnostna naravnost. Na fakulteti je še vedno prevladovalo znanje, različni teoretski koncepti, ki jih mora poznati študent določene smeri.

Zavedam se, da je ključna oseba predavatelj, ki posreduje potrebna aktualna znanja, hkrati pa s svojim odnosom do slušateljev in učnih vsebin sporoča tudi svoje vrednote. Želela bi si, da bi bilo več predavateljev tudi praktikov, ki imajo tudi praktično znanje in poznajo stvari v realnosti. Kakšne vsebine, ki so se npr. ponavljale ali bile izživete, bi se lahko izpušile in dodale nove, ki jih vsak bodoči učitelj mora poznati. Ob zaposlitvi sem se tako srečala z vzgojnim načrtom, letnim delovnim načrtom ... s stvarmi, ki nam jih v času študija niso predavali niti kakor koli omenili. Lahko bi celo rekla, da kot študent ne dobiš celostnega vpogleda v delo, ki ga boš opravljal. To je po eni strani dobro, sicer bi nas veliko že prej obupalo.

## Vloga mentorja

Mnogih stvari se moramo naučiti sami, kar zna biti na začetku kar zahtevno. Seveda je to mnogo lažje, če imaš na začetku mentorja (ne le zaradi priprave nastopov). Sama sem imela to srečo, da je v sosednjem kabinetu sodelavka, h kateri se še danes zatečem in sem deležna usmeritev, če se mi kje ustavi, če imam vprašanje. Z njeno pomočjo sem se uvajala v delo na naši šoli. Hvaležna sem, da sem del strokovnega aktiva na šoli, kjer se dobro razumemo in sodelujemo ter si medsebojno zaupamo, si pomagamo in se podpiramo.



Foto: BS



Foto: Peter Prebil

## Pridobivanje veščin in izkušenj

S pogovori in opazovanjem sem se veliko naučila, kar pa ne pomeni, da že vse znam. Med delom sem hitro spoznala, da mi še vedno bolj kot znanje manjkajo veščine, predvsem s področja dela s starši, z vedenjsko in učno zahtevnejšimi učenci ... Zavedam se, da ni potrebno le znanje, pač pa tudi določene veščine. Še dobro, da se je med študijem povečevalo tudi število ur praktičnega dela (hospitacije, nastopi, študijska praksa), kar je zelo dobrodošlo. Le preko konkretne in neposredne izkušnje lahko spoznaš, ali je to delo zate ali ne. Pri tem ne gre zanemariti, da so izkušnje in znanje, pridobljeno pri praktičnem delu, močno odvisni tudi od mentorja na praksi. Tu so bile naše izkušnje različne. Ne nazadnje pa se je treba zavedati, da so nastopi in kratkotrajna praksa dokaj umetna situacija, zaradi česar ne dobiš celostnega vpogleda v delovanje posameznika, razredne skupnosti. Pri vsakodnevnem delu hitro spoznaš, da ne gre vse tako zlahka, da marsikaj od znanega pri posamezniku ne deluje.

## Biti in živeti v skupnosti

Med izobraževanjem nisem zasledila kompetenc, da bi znali biti in živeti v skupnosti. Tu pridejo do izraza učiteljeva osebnost,


njegove osebne lastnosti in vrednote, njegov pogled na svet. Na tem mestu vidim v prvi vrsti veliko moč izvorne družine, ki posameznika močno zaznamuje in oblikuje. To pa ni tako nepomembno, saj se vzgoja bodočih učiteljev prične doma. Tudi šola ima svojo vzgojno funkcijo. Spoznavam, da ima izredno vzgojno moč odnos z otrokom, zato moramo biti učitelji zelo skrbni in pazljivi, kaj in kako rečemo in ravnamo, saj je zgled še vedno najmočnejše vzgojno sredstvo. Da pa je otrok, učenec na to pozoren, je potreben odnos.

## Prostovoljno delo in sodelovanje

Ko sem se odločala o izbiri poklica, sem vedela, da si želim delati s človekom in za človeka. Imeti z njim stik, odnos. Dolgo sem delala kot prostovoljka v različnih društvih, kjer sem spoznavala in opazovala življenjske svetove ljudi, se od njih učila življenjskih modrosti in se osebno izgrajevala ter razvijala svoje razumevanje, strpnost, spoštovanje in empatijo do njih. Izredno dragoceno mi je bilo sodelovanje na taborih z otroki, pa tudi izkušnja nudenja učne pomoči fantu, ki je imel specifične učne težave. Tako sem lahko od blizu spoznavala to, kar sem slišala na predavanjih, in spoznavala njegovo delovanje, njegova močna

in šibka področja, talente. Ob prostovoljnem delu sem se učila sodelovati z drugimi, kar je nujno tudi v šoli, če želi vsak dobro opraviti svoj del in doprinesiti v mozaik skupnega vzgojnega in izobraževalnega dela. Mislim, da so mi pridobljene izkušnje še danes v veliko pomoč, ko skušam sprejeti vsakega otroka, ga razumeti in mu njegovo doživljanje prevesti v njemu razumljiv svet. Ne nazadnje lažje razumem tudi starše in svoje sodelavce. Dobro opazovanje je postalo nepogrešljivo pri mojem delu.

## Učenka svojih učencev

Vse pridobljeno znanje in izkušnje so mi zelo dragocene in brez njih danes ne bi bila to, kar sem. Zavedam se, da pri svojem delu delam tudi napake in da vsega ne zmorem narediti sama, zato mi je pri delu v veliko oporo zaupanje v Božjo navzočnost in pomoč. Zavedam pa se, da nisem samo učiteljica, pač pa tudi učenka svojih učencev. 



### Primož Rogelj Priatelju

Malo je še ljudi,  
ki ti ogrejejo srce,  
in z njimi deliš  
skupne poti.

Bori se za njih,  
ne pusti jih stran!  
Najhuje je iti  
skozi življenje sam.

Brez rok,  
da bi skupaj gradila.  
Brez srca,  
ki v isti hiši prebiva.

Zato pokaži drugim,  
kaj te gradi.  
Tisto le tvoje,  
kjer se iskri.

Nekje že najdeš  
dobre ljudi.  
Ne boj se!  
Tam začni.